

Ein Hoca wird Bergmann auf EMIL MAYRISCH

Heinz Bielefeldt, Übertragung ins Türkische von Halis Gümüs

1) Yuva köyünden geliyorum:

Ben, Halis Gümüs, 1941`de Amasya -- Yuva köy`de doğdum. Annemi küçük yasta kaybettim. Hayal meyal hatırlıyorum. Öğretmenlige başladığım günde babamı kaybettim. Ben de bunu, haftalarca sonra, Yusuf`tan aldığım bir mektuptan öğrendim.

2) Tokat-Turhal`a göçtük:

1952`de Yuva köyden Turhal şehrine göçtük. Annem ölmüştü. Babamın basında üç tane çocuk kalmıyordu. Babam caresizlikten ne yapacağını bilmiyordu. Köyden çıkarken, Ali Yılmaz dayımla, inegimizi yedegimde çekerek, Yeşilöz Köyüne kadar 25 km. yol yürüyerek, gitirebilirdim. Turhal, Ankara`dan dört yüz km. uzaklıkta bir Karadeniz kasabasıydı. 1934 yılında Almanlar gelmişler. Türkiye`nin ilk seker fabrikasını Turhal`da kurmuşlar. Turhal, yeşillikler ortasında kurulmuş bir kasabadır.

3) Dedem, Raif Yazgan Beyefendi belediye başkanıydı:

Okul çağına gelmiştim. Fakat okula gitmiyordum. Turhal`da Raif Yazgan Beyefendi dedem (!) vardı. Manevi dedem!... Çok disiplinli ve yedi lisan konuşan biriydi. 1946`da Turhal belediye başkanıydı. Beni o okuttu. Turhal Atatürk İlkokulu müdürü Ali Ergenekon, dedeme çok saygılıydı. Beni dedem yetistirdi. Dedem, ben ilkokula başladığım gün duvara yaslanmış, ağlıyordu... Seker cebinde dolardı, çocukları sevindirirdi. Babam, kampanya haricinde, dedemin işlerinde çalışırdı. Böylece Turhal Atatürk İlkokulu`nu 1960`da bitirdim. Tokat`ta beni okula almamışlardı. Bunun üzerine zamanın Valisi Hakkı Albayrak`ın huzuruna çıktım. Ben okumak istiyordum, dedim. Valinin emri üzerine beni okula kaydettiler. Tokat Erkek Sanat Enstitüsünü 1963`te ve Tokat Erkek-İlköğretmen-Okulunu 1966`da bitirerek, öğretmen oldum. Eskişehir Anadolu Üniversitesi`ni daha sonra bitirdim. Böylece Bakanlık beni Zonguldak`a verdi.

4) Kdz. Ereğli`de Köy öğretmeniyim :

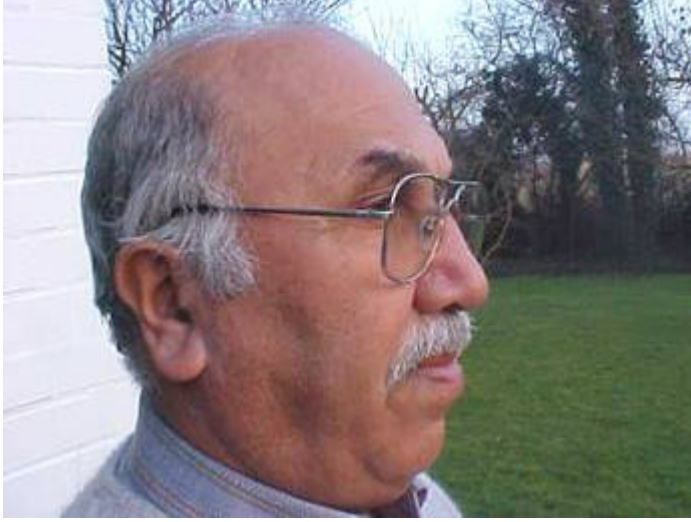
Tanrıca kutsal öğretmenlik görevine 28 Temmuz 1966`da Zonguldak – Kdz. Ereğli ilçesi Ketenciler köyünde başladım. Okulumda çok öğrenci vardı. Yüz kırk öğrenciyle birleşik sınıfta ders yaptığım bile vakiadır, olmuştur. Kdz. Ereğli`den askere gitmek üzere ayrıldım. Burada ancak bir ders yılı kalabildim. Bir öğretmen arkadaşla beraber çalışıyorduk. Köyde günler geçmiyordu. Aldığım maaş bana yetmiyordu. Ayrıca buradan bin kilometre uzakta yaşayan dokuz nüfuslu ailem vardı. Babam yaşlı ve hastaydı. Kardeşlerim okula gidiyordu. Bir dilim ekmek üzerine sürecektiydik bile yoktu. Onlar da benden yardım bekliyorlardı. Bir ay para göndersem, ikinci ay yollayamıyordum.

5) Kumlu Köyüne esekle gidilir:.

1968 ağustos ayı. Birlik komutanımdan özel izinle, Edremit`ten 6.00 da otobüse bindim. Dursunbey Kumlu Köyüne gelebilmek için Balıkesir`de Salı günü trene bindim. 14.00 civarında Dada istasyonuna geldik. Buradan köyün yerini sordum. Dağların tepesini gösterdiler. O tarafa giden köylülerle bir buçuk-iki saat kadar yürüdük. Köy kahvesine vardık. Akşam treni ile gece 21.00 de Balıkesir`e geri döndüm... Geceleyin Edremit-Canakkale otobüsleriyle sabaha karşı evime ulaşabildim. Kumluköyü halkı varsıl sayılmazdı. Kumluköyü`nün yazık da kisi de, yasalı da genci de hep ayrıydı. Günler geçmez, geceleri sabah olmazdı... Balıkesir Edremit`te askeri okulda öğretmenlik yaparken, 1968`de Balıkesir -- Dursunbey ilçesi Kumluköyü ilkokuluna atandım. Tek dersaneli birleşik beş sınıflı okulumda yetmiş-seksen civarında öğrencim vardı. Ahırın üzerindeki tek odalı bir evde aylarca ikamet etmek zorunda kaldığım zaman oldu. Sonraları

dersanenin bitisigindeki lojmana yerlestim. Evliydim. Iki cocugumuz vardi:. Yavuz iki yasinda ve Ahmet, dört aylikti, ben Almanya`ya gelirken. Burada bes-altq yil okul müdürü olarak calistim. Köylülere okuma yazma kurslari axtim. Mayıs- Temmuz aylarinda ipekböcekleri yetistirdim.

6) Köyde ipekböceklerim vardi...

Yillarca sonra köylülerden madenci yazilanlar Almanya`ya gidiyorlardi. Gelenlerin yüzü gülüyordu. Bazilari bize sapli sigara veriyor, veya hediye ikram ediyorlardi. Ben de bos durmadim. Ipekböcekligini ele aldim. Gelecek yil gene ipekböcekligine hazirlaniyordum, bahar gelecek, Mayıs`da okullar kapanacakti... Sonra gece gündüz demeden, Ipekböceklerime dutyapragi tasiyacaktim. En son olarak seksen kilo kadar ipekböcegi kozasini Bursa`da , Ipekböcegi Borsasinda kilosunu 28,75 ,-TL üzerinden sattim.

7) Almanya`dan Almanci

gelmist....

Günlerden bir kis günüydü. Herzamanki gibi köy kahvesinde oturuyorduk, aksam olunca... Cay ixiyoruz, kagit oynuyoruz ve güncel, gelen gidenleri konusuyorduk. Kagit oyunlarında, yenilen taraf, xay- kahve parasini ödüyordu. Duruma göre tavuk ziyafeti bile oluyordu. Okuldaki derslerimiz 15.30 da bitiyordu. Aksama dogru kahveden iceri girdim. Masada oturan muhtar toparlandi. Ayaga kalkti. Yer gösterdi. Almanya`ya giden madencilerden birisi izine gelmist. Bu adam coban bile yapamayan birisiydi. Kahvenin arka tarafinda coluk cocuga mahsus „Danalqk“ denen yerde oturabiliyordu. Sapkasi bile basinda durmazdi. Baktim ki, kösedden onun sesi geliyor!... Yanqma ünledim. „Aman Hocam, olur mu? bizim ne haddimize ki, ormancinin, kaymakamin oturduäu masaya yanasalim!“ diyerek cevap verdi Uzunaga... Seni masama istiyorum, dedim. Yanimadaki Köy Muhtarq, Köy Agasi „ Gel be ogulcuk, müdür Bey seni buraya istiyor, askerlik yapmadin mi? sen hic...“ dediler. Sikilarak masamiza geldi. El verdi. El öptü. Hürmet etti. Biz de „hosgeldin, Uzunaga... “ dedik. Onu kucakladik. Uzunaga izine geleli, hisim akraasinin yüzü gülmeye basladi. Her hafta pazara gidip, yeni giysilerle dönüyorlardi. Bu arada aile fertleri arasindaki dedikodular bitmek tükenmek bilmiyordu.

8) Kahve kaynatacakti bin markla !...

Cebinden uclu sigarasini cikartti. Paketi masanin üzerine koydu. Acilmadik paketi, cebime indirdi. „ Herkese bir raki acabilirsin „ dedi. Yalniz cay parasini veremem, arkadaslar dedi. Hosumuza gitti. Adam cebinden bir tane binmark kagit parayi cikartti, kahveci Sallabas` a uzattq, „Ula Dayicik, su paraya bir cakmak cal, da üzerinde hocama bir kahve kaynat,“ dedi. Cezvenin icini hazirladq, Sallabas... Ba<ladi cakmak aranmaya... Hic kimsede ates yoktu !... Ne cakmak ne de kibrit ! En sonunda Demiryolcu Ramazan, cakmagini buldu da uzatti... Sallabas paranin hangi tarafindan yakilacagini sordu?. Tam binligi tutusturacagi sirada, tutusturmak üzereyken.. yerimden firladim. Yahu sen ne yapıyorsun? Bu paradir... Bu kagit bir servettir, dedim. Bottrop`lu madenci Uzunaga cevapladı:. „Hocam, kasavet xekme ! Gel otur, burda istemedigin kadar daha var, dedi. „ Biri yansa ötekiler sana bana yeter de, artar bile... Zaten, <irket bunlari bana köyde ezeceksin, diye verdi, demez mi ?... Ceketinin ceplerinden yirmiyedi bin mark para cikartti. Ceketinin bir cebinde yalnqz binlikleri tasiyordu. Yalniz binlik ve besyüzlük vardi yaninda. „Hocam, bunlar yiyemediklerim... Yediremediklerim... Sirket paramin yarisini da icerde koydu ki, izin d önüsü alirsın! „ diye... Inanqlacak gibi degildi... Bu adama Almanya`ya gideli daha alti olmustu. Inanilacak gibi degildi...

9) Arabasi kirmizi sarisin :.

Anlattigina göre, bu kirmizi arabali sarisinlar madenin önünde Uzunagamizi hep beklerlermis. Kim önce davranirsa, Uzunagamda onun arabasini biner gidermis. Zaten bu islerin baskaca caresi yokmus.

Bu durum, bu anlatilanlar kafamqn ixini biraz karistirdi. Bana öyle geliyor ki, Uzunagam, biraz atiyordu. Ama olsun, hosumuza gidiyordu. Ben burada, koskoca bir okul müdürüyüm. Hertarafta sözüm geçerliyken... Ne param var, ne de... Artık biz soruyorduk, Bottrop`lu madenci Uzunaga`ya... Sorularin ardi arkasi gelmiyordu... Bottrop`lu madenci Uzunaga anlatiyordu da anlatiyordu.. Durmadan anlatiyordu. Bu adam tek kelime yalan söylemiyordu. Ben bazen süpheleniyor ve arada sirada sorular sorup yokluyordum.

Senin, o, kirmizi renkli arabali sarisinin adi nedir? diye sordum... Hemen cevap verdi:

-Maria!, dedi... Evet, dogruydu! Ben bunca film izlemis, kitap okumusum ve gercekten de Almanlarda böyle isimler oldugunu bilirdim...

Arabasinin markasi neydi, diye sordum?... Hemen cevap verdi:

-Ford!.. dedi. Evet dogruydu... Gercekten dogru söylüyordu. Almanya`da Ford arabasinin fabrikasi bile vardir, arkadaslar (!) diyerek gerisini de ben anlatmistim, öğretmen olarak köylülere!..

Sarisinin arabasi kirmizi, gözleri deniz mavisii... Aman Allahim, sen bilirsin... Bu adam tek kelime yalan söylemiyordu. Pekiii, senin, o, mavi arabali sarisinin adi nedir? diye sorduk... Hemen cevap verdi:

-Maria!... Evet dogruydu... Biliyorduk.

Bak Allah`in isine ki, bu sarisinlarin adi hep „ Maria „ olmus da, Uzunaga da hixbirinin adini unutmamamis. Yoksaki teyzesinin adini sorsan bizimkine bilmez öyle lüzumsuz isimleri zaten...

Aman Allahim, sen bak Allah`in hikmetine ki, arabasi mavi renkli, gözleri yesilimsi.... Aman Allahim, sen bilirsin!... Bizim Aga neler görmüs neler...

„Hocama deyiverem ki, bu Maria adi cok degerliymis... Onun icin bu ismi koyarlarmis,“ diyerek bize aciklamalar yapıyordu.

Baska isimli sarisinlar yok mu? diye sordum. Almanya da öyle isimlerde varmis, amma, sakincaliymis.... Uzunaga anlatiyor ve Almanya`yi tanitiyor bize ve diyor ki,

„Hocacigima, deyivereyim ki, senin anlayacagin, Almanya`nin caddeleri parayla, sokaklari sarisinlarla dolu!“ Ister inan istersen inanma, diye bir basladi mi anlatmaya, geceyarisina kadar anlatıyordu. Almanya daha suracikta... Inanmayan gitsin, baksin... Keyfine diyecek yoktu. Bu adam herseyi görmüstü Almanya`da. Cevre köylerden hosgeldin`e gelenler ona anlattiriyor ve dinliyorlardi. Almanya`yi bosuna cignememis bu adam! Deniliyordu... Hepsini görmüs ve biliyordu. Bu adam tek kelime yalan söylemiyordu.

10) Gizli sirlarini acikladi:.

Tek kelime yalani yoktu... Para dersin, cebi doluydu. Öteki isini sorma, gitsin... Anlatmakla bitmiyordu.. Bitiremiyordu. Artık, bundan sonra bizim ekabir masasinda Uzunaga`ya da bir yer verdik. Izindeyken bu masada oturabiliyordu. Fakat su sarisinlar, diye anlatmaya bir baslayınca, yer yerinden oynuyordu... Onlarqn bir gülücükleri bir ömre bedelken, bizim Uzunaga`nin kirdigi ceviz kirki gecmisti. Birgün bana cok gizli bir sirrini acikladi ve sarisinlarin resimlerini gösterdi. Ve ekledi, „Hocam, sakin ola ki agzindan kacirmayasin“ dedi... „Bu sarisin bir avukattir, bu ise öğretmendir, bu da hastanehemsiresidir“... Resimlerini cüzdanina yerleştirmisler... Kiyimdan ayrılmazlar, diyordu... Yaslari da cok gencmis... Kimi ondokuz yasinda, kimi yirmisinde, kimisi de sen bilemedin yirmiikisindeymis bu sarisinlarin... Aman Allah`im... Inanilacak gibi degildi... Sarisinlarin resimlerini bile gösterdi Uzunaga, bize artık. Inanilmayacak yani mi kaldı? Artık bunun canim!!! Artık bundan sonra, herkes ayni seyi, ayni türküleri söylüyor ve ayni Almanya masallarini anlatiyorlardi birbirlerine.. Sadece bizim köyde mi?

Tüm çevre köylerde de ayni türküler söyleniyordu : Kapidaki öküzü de, damdaki esegi de satacagim da Almanya`nin yolunu tutacagim... Tüm çevre köylerdeki kahvelerde de ayni konusmalar geciyordu, aksam olunca,... Herkes duyugunu anlatirdi birbirlerine... Bugün hangi köyde ne konusulmussa, ayni günde bizim köyde haberini aliyorduk.

11) Cabuk okudum, sinavi kaybettim !....

1972 Agustos ayında, Kumluköyünde bir pazar aksami...Kararimi verdim: Sali treniyle gidip, Balikesir` de madenci yazilmaliydim, Baska kurtulus yolum yoktu!... Madencilik üzerine kitap aradim. Buldum. Aldiqm. Köye elimde bir kitapla geldim. Bir elimde kitap, öbür elimde balyoz... Daglari-tepeleri dolasiyor, buldugum tas ve kayalari parcaliyordum, kasiqm ayi boyunca. Elerim bombostu. Ellerimde ne nasir vardır, ne de yarik? Hem de durmadan kitaptaki madenciligi okuyordum. Ne de olsa ellerimizi muayeneye hazirlamaliydim. Mahcup olmak istemiyordum. Okuma sinavinda sorun cikti. Hizli okudum. Zira gazetede degerli matbaaci dostumun bir yazisi vardi ve hepsini cok hizli okumak istedim. Kazan basimizda patladi! Kazanamadin, dediler. Benim lokantada bunlara, memur ve müdürlere, bir raki ziyafeti cektim. Sinava beni tekrar aldilar ve isbulma müdürü geldi. Kendisi bizzat sinav yapti.

12) Yavas okudum ,sinavi kazandim !....

Beni yeniden okuttu.Yavaslayarak bir madenci gibi okudum. Böylece madenci sinavini kazanmis oldum. Tekrar siraya girdim. Madencilik ve is tecrübeleri soruluyordu. Cevap verirken, kazma vurulacaksa, bende beraber egiliyordum. Madenin icinde yürür gibi saga sola sallaniyordum. Sqra geldi el muayenesine, biraz zor oldu tabii... Ali Sayakci maden ocagini kapatınca, bir haftalik izinli olunca ellerim, böyle gözüküyordu, dedim. Az kalsin kaybedecektim.

13) Postaci Vehbi gece geldi !....

Kasim ayinin bir gecesinde, kahveden eve geldim. Soguktu ortalik. Daha uykuya dalar dalmaz, kapi calindi. Cok cok hizli vuruluyordu. Baktim ki, Postaci Vehbi... Gece yarisi Postaci Vehbi kapiyi caldi. Dursunbey`den, ilceden geliyormus!

-Hocam, hediye mi sakın unutma! Gece yarisi mektubunu yetistirdim... Yarın sabah 8.00 de Balikesir isbulmada hazirolacaksın! dedi... Acele et, Mezitler istasyonunda, Izmir --EGE- Ekspresi`ne yetismeye bak, ve treni durdurmaya bak, diye tembihledi. Mektubu acip, okudum. Hemen üstümü giyindim. Yola ciktim. Her taraf zifiri karanlikti. Hicbir sey gözükmiyordu. Derelerden zor geciyordum. Uzaklardan kurtların ve köpeklerin ulumaları duyuluyordu. Gece karanlik. Dallara takiliyorum. Düşüyorum, kalkıyorum. Agac dallarina, dikenli dallara carpiyor insan. Yolu göremiyorsun ki.. Tek korkum treni kacirmakti. Gecenin karanliginda yol sapagini da sasirdim. Bosu bosuna epey yol gitmisim. Trenyolu köprüsüden farkettim yanlışımı!... Sonra yolumu tahminledim. Gece rayların üzerinden gidiyorum. Tren sesi gelmeye basladi. Eyvah, mahvoldum. Treni kaciracaktim. Daha iki-üç km. yolum vardi. Megerse bu gelen yük treni bir marsandizmis... Gelip, gecti. simdi daha cok kuvvet buldum kendimde... Kosuyor, kosuyorum ve ucuyordum. Trene yetismeliydim. Çünkü -EGE- Ekspresi (Ankara - Izmir arasqnda gider gelirdi.) henüz görünürlerde yoktu.

14) EGE Ekspresi Mezitler Istasyonunda:.

Kan ter icinde Mezitler istasyonuna vardim. Istasyon sefi Ali Nazmi Bey ve oradakiler beni tanidilar. Ali Nazmi Bey, sefim, treni durdur, Balikesir` e yetismeliyim! dedim.

Istasyon sefi Ali Nazmi Bey, bana döndü dedi ki,

-Eger Almanya` ya gidiyorsan hocam, Izmir - --EGE- Ekspresi` ni durdurayim, yoksa, karismam ben, dedi. Terliyor ve konusamiyordum. Bana su verdiler. Cay getirdiler. Durumu anlattim!. Konusuyoruz.

Istasyon sefi Ali Nazmi Bey, bir ara yanima geldi ve dedi ki,

-Almanya`yi bana versen hocam, gecenin bu saatinde köyden disari cikmam! Daglar it kurt dolu, hocam!... Ve dakika gecmeden, gercekten kırmızı sinyali verdi, Izmir Ekspresine... Tren basladi, bütün gücüyle frene basmaya... Yerler inliyordu. Binalar sallaniyordu! Tren durdu. Bindim trene. Trende beyler, pasalar ve hanımlar yan gelmis, yatmislar, uyuyorlarmis. Bir yolcuya, benden sebep trenin durdurulduğunu anlatirken, basima is actim!... Sabah altida Balikesir` e indik. Isbulmada sonuncu madenci sinavinin sözlüsüne girdim. Birincilikle Kazandim. Kazandim amma, Balikesir`de Isbulma memurları da

benden para koparmak için, yapmadıklarını bırakmadılar. Pasaportumu bile yok ettiler... Epey uğrastırdılar beni. Emniyet müdürlüğündeki pasaport polisi telefon etti de iş düzeltildi. İşler bitti, alisveris yapıp, öğle treni ile geri köye döndüm. Artık, köy halkı, bize de İstanbul Yolu gözüktüğünü, konuşmaya başladı.

15) İstanbul`da Alman İrtibat Bürosu:.

Balikesir`den İstanbul`a otobüsle gidilirdi. 1972 Aralık ayında, İstanbul - Sisli`de Alman İrtibat Bürosunun kapısına dayandık. Türkiye`nin tüm madencileri buraya toplanmıştı. Gömlegim yeni, ceketim eskiydi. Tras olamadan, tercüman bizi içeri çağırdı. Aceleci, uzun boylu, pos biyikli bir Alman memur kapının önündeydi. „Kitabın burasını oku,“ dedi. Okumaya baslar başlamaz tamam, bu adam okuma bildi, gec içeri!, dedi. İçeri girdim. Burada uzun boylu, kalın gözlüklü Türk gibi biyikli bir Alman memur ile bir de tercüman vardı. Nerede ve hangi madende madenci olduğumu sordular? Her soruya ates gibi cevap veriyorduk. Sonra kan ve idrar verip, doktor muayenesine çağırıldık!. Alman doktoru uzun boylu, dazlak kafalı, sarısın ve kalın biyikliydi. Ağzımızdaki dişlere baktı. Kolumdan tutup, bütün gücüyle denendi. Sonra bize; „Basınızı sola döndürün!, kilotlarınızı aşağı bırakın!“, dedi genc hemsire. Sağlık muayenesinde sağlam çıktık. Pasaportlarımız toplandı, içine mühür vuruldu. Ben hayatımda ilk defa, EBV- Eschweiler Bergwerksverein taskömürü işletmesiyle İstanbul`da 26,- DM yevmiye ile iş akdimi imzalıyordum. 1973 Ocak ayında hareket emrini bekleyin, demisti, tercüman efendi. Köye gelirken mutluluktan ucuyorduk... Kahramanlar gibi dolasiyorduk, artık köyicide. Nihayet beklenen haber geldi. İstanbul bizi bekliyordu. Almanya bizi bekliyordu. Artık köylülerle vedalamak zamanı geldi. Evimden, ocagımdan, çocuklarımdan ve tanrı meslegi öğretmenlikten ayrılmak zamanı gelmişti.

16) – Köyden ve öğrencilerden ayrılıyorum:

1973 Ocak- subat ayında, güneşli bir gündü. Köyün muhtarı ve ağası ve köy halkı caminin önünde toplandı. Cami hocası dualar okudu. Herkesle helallastık. Kucaklastık. Ağlasmalar başladı. Köy halkı, bizi unutma diyerek uğurluyordu beni... Ağlasmaya başladı öğrencilerim, siyah önlükleriyle ve beyaz yakalıklarıyla caminin duvarına dizilmiş vaziyette... Esege tahta bavulu yükledik ve Dada istasyonuna geldik. Buradaki dostlarla ve tanıdıklarla da vedalastık. Sonradan babam, ailemi, çocuklarımı ve köydeki eşyalarımı toparlayıp, trene verdi. Herseyim Turhal`a getirildi. Ben de diğer madencilerle birlikte ertesi günkü otobüsle İstanbul`a hareket ettim. Biz, artık İstanbul`da, Alman İrtibat Bürosunun kapısına bakmaya başladık. Demeye kalmadı, güneşli bir günde, 06 subat 1973 tarihinde, Alman İrtibat Bürosunun önünden kalkan bir otobüsle İstanbul – Yesilköy havalimanına geldik. İstanbul`da ucağa bindik.

17) – Münih havalimanı soguktu:

Biz, 07 subat 1973 tarihinde gece yarısı Münih havalimanına indik. Ucaktan iner inmez donacağız soguktan, neredeyse! Almanya`nın bu kadar soguk olduğunu hiç kimse söylememisti. Burada yağmur, rüzgar ve soguk hakimdi... Felaketti. Konusulan hiçbirseyi anlamıyoruz... Almanlar hep bağırıyor ve emir veriyordu!. İnsanlık denen şey birdenbire yokolmuştu. Bizi Münih havalimanından tren istasyonuna getirdiler. Fakat soguktu, çok üsüyoruz! Münih tren İstasyonunun altındaki mağaralara bizi doldurdular. Burası sıcaktı. Pis kokuyordu. Oturacak yerler vardı... Uyusukluk cöktü üzerimize... Günlerdir, uykusuzduk. Yorgunduk. Perisan vaziyeteyiz. Uyumak istiyoruz... Sıraya girin, diye bir sesle ırkildik. Tercüman bizi bağırarak uyandırdı... Nedir bu bizim başımıza gelenler, Tanrı?... Sonra gruplara ayırdılar bizi... Köln-Aachen Grubu bekle, bu trene bineceksiniz, denildi... Ortayaslı bir Alman basımıza gecti. Durmadan bağırıp, çağırıyordu. El kol hareketleriyle konuuyordu. Trene binince, birden aklım basıma geldi... Nerede kaldı köyüm şimdi?... Nerede kaldı öğrencilerim?... Nerde dostlarım, şimdi?... Ya ben neredeyim, şimdi?... Nerede çocuklarım, şimdi?... Onlara kim bakacaktı?... Geceyi bensiz nasıl geçirdiler acaba? Sabah uyanınca, beni göremeyecekler ve hep ağlayacaklardı... Yavuz iki yasında, Ahmet dört aylık bebek. Yeni yeni gülmeyi biliyordu. Ben nicin gelmistim Almanya`ya... Yandım,

yikildim. Bin pisman oldum. Ben köklerimden kopmak istemiyordum... Düşünüyorum ki, ben bir öğretmendir, henüz! Geri dönmek istedim, bütün gücümle.

Caresizdim. Fakat Almanya da bir trendeydim. Hizli tren Münih istasyonundan ayrilmisti. Artik aglamakta fayda etmiyordu. Elimdeki ekmek paketini gözyaslarıyla actim. Ekmek var, su yoktu, trende. Tren bütün hiziyla gidiyordu, bilmedigim ve tanimadigim bu memlekette... Nereye gidiyoruz? Oraya ne zaman varacagqz? Geceyi nerede gecirecegiz? Bilmiyoruz!

18) – Köln´e susuz geldik:

Bizim tren 16.30 da Köln tren istasyonuna geldi. Köln´de tren istasyonunda çok büyük bir kalabalikti. Ben, hemen bir bardak su bulup içmek için saga - sola bakindim. Kizilhac görevlisi yasli bir kadın, „ Gelin kahve için,“ diye yanına xagirdi. Gittim, baktim ki, kocaman çay kazanında kapkara bir suyu naylon bardaga koyuyuyor ve bunu kahve diye dagitiyordu. Bilmedigim, görmedigim bir nesneydi !!! . Çok sicakti. Üzerinde köpügü de yoktu. Agzima koydugum gibi yere döktüğüm bir oldu. Bu da nedir? be kadın!... Karsqdan elinde sigarasqyla, yaka bagir acik, kapi gibi bir Türk geliyordu. Bizim kahveyi içmedigimizi görünce, etrafa seslendi: „ Ahaa, bizim kuslar gelmis,“ dedi. Abi, susuzluktan yandik, su nerede arkadas? dedim. „Ne suyu yahu, burasq Köln, cola için kana kana,“ dedi... Otomatiklerden cola cekti. Yetmedi, Bizim hepimizi bir büfenin önüne dogru cekti. Büfeciye, „Cola!, cola!“, diye bagirdi. Önce parasini verdi... Buz gibi colayi içiyorduk... Sen nerelisin diye soru sordu?.. Yüzü parliyordu... Kendine güvenen, kalender bir adamdi. Cevredeki gelip gecen Türklere bizi gösterip, „ Mehmet, ahaa su kuslara bak!“ diyerek bizi gösteriyor, simdi trenden indiler, “ diyordu. Yüzü gülüyor, gözleri parliyordu... Bize tam bir agalik yapti. „Haydi bakalim, Aachen`a bu perondan binersiniz, „ diye yolu gösterdi. Yanimiza birde Türk verdi. „Haydi yolunuz acik olsun, haydi güle güle gidin,“ dedi.

19) – Aachen –treni hizli gider :.

Iste Türk dedigin böyle olur, diye yol arkadasimizla sohbet ediyoruz, trende. Ne hayellerimiz varsa anlatiyoruz, birbirimize. Yol arkadasim bize nasihat ediyor, aman dikkat edin! Memleketi unutmayin, diyordu. Parancqzq birahanelere kaptirmayin, diyordu. Tren rastgele istasyonlarda duruyor, kalkiyor, kimi iniyor, kimi de biniyordu.

20) Alsdorf`da EBV-da isbasi:.

Baska bir Türk yol arkadasıyla Aachen`a geldik. Trenden indik. EBV`dan tercüman geldi. „Haydi, binin su otobüse!, „ dedi. Tercümanın yüzü gülmüyordu. Söyledigi de anlasilmiyordu. Sarhos gibi bir hali vardi. Kendisi bindi arabasqna cekip, gitti. En öne oturdum, otobüsde. Alsdorf Mariadorf`da, isci pavyonu „ Heim „ vardq. - QUERSTR.33 – Otobüs saat, 21.00 civarqnda bizi Heim kapisina getirdi. Otobüsden indik. Iceriye aldqlar. Isimler okundu. Odalarimizi gösterdiler. Birer paket yiyecek verdiler. Odalara cekildik. Böylece 08 Subat günü EBV`da resmen isbasi yapmis olduk. Sabah olunca, erkenden kaldqrldqlar. Her taraf yagmur yas. Gökyüzü kapkara. Soguk. Fabrika otobüsü ile EBV, egitim merkezine, - ALSDORF`ta Herzogenratherstr.- Ausbildungszentrum- denen yere götördüler, bizi. Madenci elbisesi ile burada tanistim, hayatimda. Yikanma yerlerini gösterdiler ki... Imkansiz bir seydi... Olamaz...Herkes, almanlar meydanda, cirilciplak yikaniyordu. O gün bizim, hicbirimiz, yikanmadi. Burada insanlik diye birsey yokmus!. dedik... Ertesi gün, daha çok toz duman içinde kaldqk. Mecburen dus yaptqk, meydanlikta... Yikanan adama bakilir mi? kardesim! diyerek ilk kavga böylece basladq aramızda...

21) – Banka bana eksik ödedi,parami:.

Alsdorf`taki – ALSDORF Herzogenratherstr.- Ausbildungszentrum-`daki isyerinden eve gelince bize 50,- DM cep harcligi para verdiler. Tencere tabak alasqncqz, diye!.. Bu para, neye yetecek ki? diye itiraz ettim. Balqkesir`li bir arkadas koluma girdi. Beni disari cikardi, bankadan. Zonguldak`li madenci bir arkadas bize Alsdorf-Mariadorf tren istasyonunu gösterdi. Tren biletini verdiler

elimize. Biz trene bu istasyonda biner, Alsdorf-Busch Wilhemschacht'ta inerdik. Dogruca, kosarak egitim merkezine girerdik. Gec kalirsan veya seni begenmezlerse, geri gönderilme tehlikesi cok büy

üktü.. Bize Almanca öğretiliyordu. Kazmanın almancasini öğrettiler. Elbiseleri nasil soyunacagiz, nasil giyinecegiz, nicin yeraltinda kesinlikle sigara icilemezdi, öğreniyorduk. Eski madenciler derslerde tercümanlik yapıyorlardi. İlk ayin ücreti olarak bana 420,- DM para verdiler. Bu resmen haksizliktir... Mariadorf bankasindaki memura cok kizdim. Hafta da bin mark verilecegini ben köyde duymustum. Bu adam benimle dalga mi? geciyordu... Hirsim tepemden cikiyordu.

22) – EMIL MAYRISCH ` de madenciyim:.

Bir aydan fazla kurs gördük, Alsdorf'da. Sonra -Siersdorf EMIL MAYRISCH-- ocaginda yeraltina indik. Ocaga giden trene Maria-Grube istasyonunda binerdik. Bu maden ocagi denen sey akil alacak gibi biryer degildi. Kocaman makineler calisiyordu. Birkac katli dev asansörlerle indik yeraltinda, 710 metre derinlige!. Yeralti trenine bindik. Trenle calisacagimiz yere vardik. Fakat kazmayi küregi elime verince, cok zoruma gitti. Madenciler hep bi ze bakıyorlardi. Bizim basimizda postabasi ustalar vardi. Yavas yavas ise isindik. Arkadaslar edindik. Cumartesi aksamleri birahaneye gidiyorduk. Fakat bizim Uzunaga'nin anlattigi sarisinlari hic görmüyorduk. Haftada bin mark para alacagiz, diye calisip, durduk. Sonunda anladik ki, ne ocagin önünde bekleyen sarisinlar vardi , bu Almanya'da . Ne de haftada bin mark para veren maden ocagi...Bu adam tek kelimeyle degil, yüzlerce kelimeyle yalan söylüyormus. Köye geldiginde cebinden cikarttiği paralar ise köydeki zavallılara hava atmak icin, tüm tanqđqk, arkadaslar ve yakin köylülerden borc alarak topladqđq, cebinde gezdirdigi emanet paralarmis!... Borc bataginda yüzüyormus, bizim zavalli agamiz.

Bu adam tek kelimeyle degil yüzlerce yalanla köylüleri uyutuyormus... Bunlari cogununun kaldiklari „Ledigen Heim“ lara gittim. Onlari buldum. Sormadqđ soru, söylemedik laf birakmadim. Pazar günleri arkadas ziyareti oluyordu. Ziyaret esnasında cay demleyip, memleket hasreti gideriyorduk. Artik madenci oluyordum. Ziyaret esnasinda cay demleyip, memleket hasreti gideriyorduk. Artik madenci oluyordum. Memlekete mektup yaziyor, onlara para gönderiyor, cocuklarqn resimlerini istiyordum. Gün gectikce memleket hasreti cogaliyordu!...

Kaza haberleri herkesi cigerinden vuruyordu. Kaza geciren madencilerin hastane ziyaretine cok önem verilirdi. Heim'dan Heim'e dolasiyorduk.

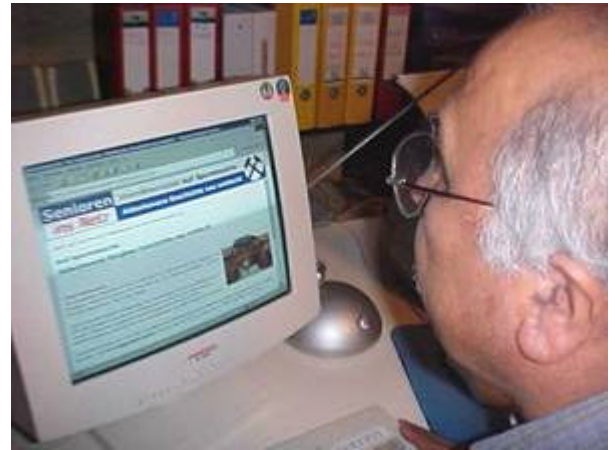
23) – Herr Debus : „ESEL BRAUCHT KEIN DEUTSCH „:.

Herr Debus „Emil Mayrisch, Sohle 710 m. Aufbaustrecke cavusuydu. Benim cavusumdu. Maden isi zor bir isti. Olur olmaz zamanda kazalar oluyordu. Bana „ Sen madencilik yapamazsqn, hocam, „ diyenler eksik degildi. Ben de surda bes-alti ay calisip, biraz da Almanca öğrenip, memlekete dönecegim, diye cevaplıyordum. Birgün gene madende calisirken, Steiger Debus'un yanina vardim ve ben hep sabah vardiyesini istiyorum, dedim!.. Yüzüme bakti ve –„Neden! „ diye sordu her zamanki aksiligiyle. Almanca kurslarına katilmak istiyorum. Aachen'da almanca kursu var, dedim. Steiger Debus'un aázqnda cevap hazirmis: „Esel braucht kein Deutsch! „ dedi, bakmadan. Baska birsey diyemedim. Dogruca elbiselerimin yanina gittim. Adam bizi resmen esek yerine koydu, canqm!. Ocaga indim. Steiger Debus geldi. Madencilere is taksimatini yaptıq. Beni de Franco'nun yanina verdi. Biraz sonra geldi. Sorular sordu. Bende cevapladim. Sonraki hafta beni sabah vardiyesine verdi. Hep sabah vardiyesine verdi. Aachen'a gittim, VHS 'de kurslara yazildim, diye ona anlatmaya calisiyorum, ama cok zorluk cekiyordum, Steigerle konusurken... Cok sert bir Steiger'di. Steiger Debus tuttugunu koparan bir Steigerdi.Kafasi calisan bir mühendisti. Bagirarak konu<urdu. Iscleri dagittiktan sonra yanima geliyor ve bana fiil cekimi yaptiriyordu. Sorular soruyordu. Bende bu arada usta olmus, yanimda Ordu'lu bir gencle calisiyordum. Bazen iki - üç saat fiil cekimi sorulari soruyordu... Almanca kursunda hangi kitaptan ders yaptigimi sordu?. Kitabın adini yazip, ona verdim. Hergün yanima gelip, bana kök söktürüyordu. Benim ders kitabındaki konularla resmen ilgileniyor ve sorular soruyordu?. Bu durumu Hoengen -Fliederstr.21'deki

Giresun'lu Osman ve diger oda arkadaslarima anlatinca „ Olmaz öyle sey, yahu! Debus'u görünce Betriebsführer bile kacacak delik arqyor, kalmis ki seninle konussun „, derlerdi. Fakat tam tersine ertesi gün Debus beni gene sorguya cekerdi... Artik, bizim isler iyice karisti. Fizikte „Kuvvet yönleri ile Moment kuvvetini “ konusuyoruz. Birgün bana „Pitagor Baglantisi“ nedir? diye sordu. Tebesirle cizip, anlattim, cevap verdim. Anladigini söyledi. Bende ona cebirden bir soru sordum?. Keske sormaz olsaydim! Cebinden tebesiri cikartti. Duvarlari olusturan demir levhalarin üzerinde yazarak problemi çözmeye basladi. Betriebsführer ile kalabalik bir Steiger Grubu bizim yazdiklarimizi görünce sasirdilar. Betriebsführer: „ Sen ne yapiyorsun, diye sorunca, lambayi üzerlerine cevirdi, bagira bagira onlara da anlattq ve beni gösterdi Betriebsführer ile yanindakilere. Ertesi gün benzeri bir soruyla? geldi yanima! Cevapladim. Nerden biliyorsun? der gibi yüzüme bakti. Bende aniden öğretmen oldugumu söyleyince, Steiger Debus „ hay kafa ben bunu anlamaliydim, zaten“ dedi. Beni kahve icmege davet etti. Yukarida kahve icerken, bana baba nasihati verdi. „Öğretmenlige baslayinca dikkatli ol, yanlis birsey yapma ve cok calis,“ dedi. Ve beni unutulamayack bir dostlukla selamladi.

24) – Mariadorf- –Kupferkannne`de Eddy`lerle:.

Yql 1973 idi. Günlerden birgün yine birahaneye - Kupferkannne in Mariadorf - gittik. Burasi bizim mekanimiz sayilardi. Benim yanimda daima birkac arkadas bulunurdu. Kayseri`li bir arkadasim vardi. Tam basbelasi. Hesap verilecegi zaman camura yatar, parasi olmadigi halde, illede hesabi ben verecegim, diye tutturudu. Halbuki parasi da yoktur. Sonunda isi tatliya baglar, hesabi ben öderdim. Ceker giderdik. Birahaneye -Kupferkannne- girer girmez, söyle etrafa bir bakardik. Bir keresinde baktim ki, yedi-sekiz genc oturmuslar bir masada. Iciyorlar. Konusuyorlar. Kizlar kakhahalar

savuruyorlardi. Iclerinden uzun boylu, gözlüklü, hafif sakalli olan Eddy, - simdi Thyssen`de basmühendis Edmund Goerenz --- beni „ Merhaba Arkadas!“ diye selamladi. Memnun kaldim. Masaya icecek yolladim. Eddy, beni yanina cagirdi... Eddy ile biraz Almanca, biraz ingilizce konustuk. Ona öğretmen oldugumu söyledim. Burada öğretmenlige baslasana! dedi. Mariadorf Pützdrischstr. de bir EBV-barakasinda kaliyorduk. Bir misafiri agirlayacak yerimiz bile yoktu.

Heinz Bielefeldt, Februar 2003